

Ilmastoviestinnän ohjausryhmän kokous

9.2.2024 kello 9–10.30

Ympäristöministeriö, nh Lohi

Läsnä:

Airos, Maija (Syke)
Autere, Sanna (Suomen Ilmastopaneeli)
Keppola Erika (MMM, sihteeri)
Koistinen, Antti (Sitra, Tuula Sjöstedtin varajäsen)
Kotila Laura (YM, pj)
Mustonen, Sirpa (Motiva)
Nuutila, Sanna (Business Finland)
Nyrölä, Liisa (Uudenmaan ELY-keskus)
Ramstadius, Ulla (Luke)
Romanoff, Karoliina (UM)
Ruoho, Maija (Kuntaliitto)
Ryynänen, Kaisa (Ilmatieteenlaitos)
Seppinen, Marjaana (Kuntaliitto)
Sillanaukee, Otso (Demos Helsinki)
Talikka, Hanna (Syke, Aino Laineen sijaisena)

- Kokouksen avaus ja edellisen pöytäkirjan hyväksyminen

Puheenjohtaja avasi kokouksen 9.01

- Sihteerin valinta

Sihteeriksi valittiin Erika Keppola maa- ja metsätalousministeriöstä.

- Ajankohtaiskierros

Todettiin, että aamukahvitalaisuuksien konsepti on ollut hyvä ja kiiteltiin puheenjohtajaa sen kehittämisestä. Tilaisuuksien koettiin keventäneen ILVOn kokousten asialistaa ja mahdollistaneen syvällisemmän keskustelun. Seuraava aamukahvitalaisuus on Kuntaliitossa.

Käytiin tiivis esittäytymiskierros, jonka yhteydessä nostettiin esille kussakin organisaatiossa ajankohtainen ilmastoviestinnän teema keväällä.

- Uudenmaan ELY (kaikkien ELYjen edustajana): valtakunnallisen ilmastoyksikön keskittäminen POPElyyn.
- Ilmatieteenlaitos: attribuutiotutkimus eli ilmastonmuutoksen vaikutus tiettyihin sääilmiöihin sekä avaruudesta käsin saatava satelliittien mittalaitteiden data.
- Syke: EU-hankekokonaisuudet liittyen energia- ja taakanjakosektoreihin, Syken omien ilmastotoimien tutkimus.

- Kuntaliitto: webinaari kuntien ilmastokyselyn tuloksista 14.3. Lisäksi ilmastotavoitteet ja EU-vaikuttaminen ajankohtaisia
- Business Finland: kiertotalousmission viestintä, valmisteilla uusi ohjelma teollisuusmateriaaleista.
- Motiva: vaikuttamisjohtaminen
- Demos Helsinki: reilun vihreän siirtymän projektit ja viestinnän uudistaminen.
- Sitra: kiertotalous komission seuraava työohjelma, luontojalanjäljen laskeminen.
- Ilmasto- ja luontopaneelien kokoonpano vaihtunut, kevät menee järjestäytymisessä. Sihteeristöt siirtyvät Sykeen. Verkkosivu-uudistukset menossa.
- MMM: EU-vaikuttaminen, maankäyttösektorin ilmastosuunnitelman ja KISS:n toimeenpano.
- UM: YK:n ilmastokokous Nairobissa, kehityspoliittisen selonteon valmistelu
- Luke: ilmastoviisas hiilenkierto -ohjelma. SOMPA-hankkeesta tulossa politiikkasuositus metsätaloudelle, toukokuussa tuuli- ja aurinkovoiman hyväksyttävyyteen liittyvän selvityksen julkaisu.
- YM: ilmastovuosikertomus valmistelussa, julkaistaan todennäköisesti kesäkuussa, EU2040-tavoitteet työllistävät

Pj kehotti muitakin ideoimaan aamukahviihteita.

- Keskustelu ilmasto- ja luontosuhdebarometreista

Ilmastobarometriä on uudistettava joka tapauksessa ja frekvenssiä on tiivistettävä neljästä vuodesta. Tänä vuonna vuorossa olisi luontosuhdebarometri, mutta pohdittu ilmasto- ja luontosuhdebarometrien yhdistämistä. Todettiin, että osalle osallistujien organisaatioista luontosuhdebarometri on etäällä toiminnasta, mikä voisi vaikuttaa myös barometrin kustannuksiin osallistumiseen.

Puheenjohtaja esitteli ilmasto- ja luontosuhdebarometrien uudistuksen taustaa. Kumpikin on toteutettu kolme kertaa ja ne on koettu myös hyvinä viestinnän paikkoina. Puheenjohtaja totesi valtionhallinnon uudistetussa BD-viestintäryhmässä olevan valtaosin samoja osallistujia kuin ILVOssa. BD-ryhmän seuraava kokous on 14.3.

Käytiin läpi Howspace-kyselyn tuloksia ja niihin kirjattuja mahdollisen yhdistämisen hyötyjä ja haittoja.

Hyötyinä pidettiin mm. ajattelun kehystämistä, hallitusohjelmankin mukaista yleistä trendiä, kysymysten vähentämisestä, tietoa kansalaisten näkemyksistä, jotka koskevat tavoitteiden välillä tasapainoilua sekä barometrien yhdistämisen tuomia synergiaetuja. Lisäksi tiedeyhteisön parissa kannatetaan sitä, että luonnon monimuotoisuuteen ja ilmastomuutokseen liittyviä teemoja käsitellään yhdessä.

Haittoina pidetty mm. ajallisen vertailtavuuden heikentymistä, saadaanko kerättyä riittävästi tietoa ja samalla pidettyä kysely riittävän tiiviinä. Lisäksi Howspace-kyselyn vastauksissa pohdittiin eri hallinnonalojen näkökulmasta, putoaako tärkeiksi koettuja teemoja. Ilmasto- ja luontobarometrien yhdistäminen saattaa johtaa myös siihen, että aiheet syövät toisiaan, kun aiemman kahden sijaan on yksi viestinnän paikka. Pohdittiin myös, vaikeuttaako barometrien yhdistäminen asioiden hahmottamista.

Todettiin, että barometrien yhdistämiseen tarvittaisiin monenlaista osaamista: tutkijoiden näkemystä siitä, millaisen tiedon kerääminen on hyödyllistä, ilmasto- ja luontopolitiikan syvällistä ymmärrystä, käyttäytymistieteilijöiden näkemyksiä. Tärkeää on myös ymmärrys siitä, miten tulokset jalkautetaan tehokkaasti niille, jotka tekevät ruohonjuuritasolla ilmasto- ja luontotyötä. Lisäksi uudistuksessa tarvittaisiin osaamista tulosten analysoinnista ja visualisoinnista.

Jos barometrit yhdistettäisiin, ehdotettu julkaisua ennen vaaleja kahden vuoden välein eli ennen eduskunta- ja kuntavaaleja. Keskusteltiin siitä, halutaanko vaikuttaa vaaliohjelmiin vai -keskusteluun.

Käytiin keskustelua barometrien funktiosta, strategisesta tavoitteesta sekä yleisesti ja organisaatiotasolla viestinnän näkökulmasta. Organisaatioilla on eri tapoja hyödyntää tuloksia – osa on hyödyntänyt suoraan viestinnässä, osa pitää osallistumista barometriin periaatteellisesti tärkeänä.

Pohdittiin, onko referenssejä muista maista etenkin EU:ssa ja Ruotsissa.

Lisäksi barometreilla voi vaikuttaa kansalaisiin ja havahduttaa ilmasto- ja luontonäkökulmien yhdistämiseen. Todettiin, että kysymyspatteriston laatiminen olisi haasteellista, sillä kukin tulkitsee asian omasta näkökulmastaan. Tätä voi taklata tekemällä barometriin eri osioita ja ottamalla kysymyksiä molemmista kyselyistä.

Pj veti lopuksi keskustelua yhteen ja totesi, että Howspace-kysely antaa voimakasta tukea barometrien yhdistämiselle. Tehtävä valintoja siitä, mitä tietoa haluamme. Tärkeä kysymys, miksi viestijät tekevät barometreja.

- Tulevan vuoden muu suunnittelu

Lopputulemana puheenjohtaja totesi, että ilmastobarometria aletaan uudistaa ja päätetään tavoitella julkaisua ensi vuoden alkupuolella ennen kuntavaaleja. Perustetaan työryhmä katsomaan barometrin sisältöä substanssiasiantuntijoiden ja tutkimusyhtiön kanssa. Tavoitetta on myös kirkastettava, mutta tavoitteena vaikuttaa kansalaiskeskusteluun. Todettiin myös, että vaikka barometreja ei yhdistettäisi, datan keruusta samaan aikaan voisi kertyä kustannussäästöjä.

Työryhmään mukaan YM, MMM, Syke, Sitra, Ilmastopaneeli/Luontopaneeli ja Kuntaliitto.

Puheenjohtaja päätti kokouksen kello 10.28. Työryhmä ja seuraava kokous kutsutaan koolle sähköpostitse.